פועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך
ZO HADEREKH زو هديرخ

גליון 10, 11 במרס 2009

"פרי הגליל", "עוף העמק" - מי בתור?

ח"כ דב חנין מציע: התערבות הצלה ממשלתית, ניהול קואופרטיבי.

מאת **דב חנין**

מאות מפעלים ועסקים נסגרים, או נמצאים על סף סגירה, ורבבות עובדים מפוטרים או צפויים לפיטורים – כזה הוא המחיר החברתי הכבד של המשבר המעמיק של המערכת הקפיטליסטית בישראל.

פועלי המפעל "פרי גליל" שבחצור הגלילית ניהלו מערכה מעמדית לוחמת נגד סגירת המפעל, שבעקבותיו הושג הסכם עקרוני בדבר מכירתו והמשך הפעלתו. עובדי המפעל "עוף העמק" ברמת ישי ששבוע עבודתם קוצר לשלושה ימים, חוששים מפני סגירת המפעל והשלכתם לזרועות האבטלה. שני המפעלים האלה בענף המזון מייצגים את חומרת הבעיה של סגירת מפעלים באזורי פריפריה.

צורה חדשה ואכזרית של הקפיטליזם

העולם הכלכלי של המאה ה-21 הרגיל אותנו, צרכני תקשורת, לוותר על הניסיון להבין את הפרטים הסבוכים הקשורים במעורבות של בנקים, חברות ביטוח, בעלי מניות, נושים ועוד מיני גורמים. אך המציאות של המשבר והפיטורים מובנת בהחלט.

הקפיטליזם היה מבוסס תמיד על עקרון הרווח. אם השקעה מסוימת לא הניבה את התשואה המצופה - היא חוסלה, גם במחיר אנושי גבוה. בשיטה הזאת, תאוות הבצע אינה דבר שיש להתבייש בו, אלא היא יסוד מוסכם ומקובל. ובכל זאת, בעשורים האחרונים אנחנו עדים לצורה חדשה ואכזרית במיוחד של קפיטליזם, שנולדה כתוצאה משני תהליכים מרכזיים והם - שינוי משמעותי בדפוסי ההשקעה של בעלי ההון, ותמורות במערכת הבנקאית.

הגיבור הקלאסי של הקפיטליזם היה בעל מפעל כמו הנרי פורד, יצרן המכוניות: אדם בעל ממון רב, הקשור קשר ארוך שנים למפעליו, ושניזון מהם לא רק במובן הכספי הישיר, אלא גם במובן פסיכולוגי: פורד ראה את עצמו בראש ובראשונה כיצרן מכוניות. אין לטעות, גם הנרי פורד ניצל את עובדיו, שילם להם מעט מדי על עבודה רבה מדי, דיכא באכזריות ועדי עובדים, וקיים את חלקו בעימות המובנה עם עובדיו בשאלה למי הזכות לרווחי המפעל – לעובדים או לבעליו. ובכל זאת, מחויבות כזאת כמו של הנרי פורד להצלחת מפעליו אינה קיימת עוד במערכת הכלכלית.

בפרשת "פרי הגליל" התברר, כי הבעלים הם אזרח בריטי, איאן דיוויס, ומשקיע ישראלי בשם אביב אלגור, שכלל אינם רואים עצמם "יצרני מזון". כאשר הם הסתבכו בחובות בשל השקעות שונות, הנכס הראשון שהם ביקשו למכור לכיסוי החוב לבנקים היה דווקא מפעל "פרי גליל" ולא משרדיהם, בתיהם או מכוניותיהם.

הבנקים הפכו סחטנות לשיטה

שינוי דרמטי התחולל בעשורים האחרונים גם במערכת הבנקים. לאחר כמה משברי בנקאות במאה העשרים, הפכה המערכת הבנקאית את הסחטנות לשיטה. הלוואות מופקרות ניתנות לבעלי הון תאבי בצע וחסרי אחריות, והחובות שנצברים, לאחר שההלוואות אינן נפרעות, מגולגלים אל הציבור ואל המדינה.

המשקיעים שרכשו את "פרי הגליל" השיגו מהבנקים מימון לפרויקטים כושלים, כאשר הערבות האמיתית לא הייתה הביטחון שההשקעה תשתלם, אלא הביטחון שהממשלה לא תוכל להרשות לעצמה לתת למפעל להיסגר.

המשחק הכלכלי החדש והמוקצן הזה הוא מעין משחק כדורגל, שבו שמור לעובדים תפקיד הכדור. בכללי המשחק האלה, המשקיעים מחויבים קודם-כל ובעיקר לבנקים, המחזיקים בחוב, ואילו ציבור העובדים נמצא בסוף התור. בעלי מפעל הרפתקנים, שנחלצים ללא פגע בדרך זו או אחרת מהחוב – מזדרזים לחפש את ההזדמנות העסקית הבאה.

אז מה עושים?

בארצות אחרות כבר משנים את הכללים: במקום לדקלם את סיסמאות "השוק החופשי", ממשלות מתערבות באופן מסיבי, כדי למנוע קריסת מפעלים (ר' תעשיית הרכב בארה"ב). גם בישראל נחוצה התערבות ממשלתית מיידית לרכישת מפעלים העומדים בפני סגירה ולניהולם האחראי בשיתוף העובדים. מדובר בהשקעה ממשלתית לא גדולה, יחסית, היכולה להחזיר את עצמה במהירות. כאשר המאבק הציבורי יידע להתמקד באחריות הממשלה לספק עבודה, לא רק בגוש דן אפשר יהיה להתפרנס בכבוד.

דחפורי העירייה הורסים בתים בשכונת סילואן במזרח ירושלים

עיריית ירושלים החלה בביצוע הריסות בתים בסילואן. בכפר מצויים 88 מבנים שלגביהם הוצא צו הריסה. השטח בסילואן מיועד לבניית פארק לאומי.

ההריסות בכפר סילואן שבמזרח ירושלים זכו לאחרונה לתשומת לב בינלאומית רבה, בשל ההליכים שנקטו תושבי סילואן במאבקם בתוכנית המתאר 2000 של עיריית ירושלים. תוכנית מתאר זו, אם תוצא לפועל, תגרום לכך, שכאלף מתושבי השכונה יוותרו ללא דיור וללא תוכנית דיור חלופית או פיצוי כלשהו מהרשויות. לאחרונה נדחתה תוכנית המתאר החלופית, שהגישו תושבי הכפר לוועדת התכנון האזורית.

הריסת הבתים בסילואן היא חלק מהתוכנית של העמותה הימנית הקיצונית, עמותת "אלעד", הקונה מגרשים בסילואן וממצבת בהם נקודות התנחלות יהודיות. עמותה זו גם הקימה ללא אישורים בניין בן 4 קומות בסילואן, אך למרות שהוצא לו צו הריסה — הבניין נותר עומד.

למאבק בהריסות הבתים הצטרפו כמה ארגונים לזכויות אדם ישראליים ובינלאומיים, וביניהם: עיר-עמים, בצלם, שומרי משפט - רבנים למען זכויות אדם, האגודה לזכויות האזרח ועוד.

כנס ראשון מסוגו באוניברסיטת תל-אביב

90 שנה למק"י: דיון אקדמי ופוליטי

בית הספר למדעי הרוח והמכון לדו-קיום יהודי-ערבי בפקולטה למדעי החברה באוניברסיטת ת"א, והמחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת באוניברסיטה הפתוחה — חברו יחד בהכנתו של כנס המוקדש למפלגה הקומוניסטית הישראלית במלאות 90 שנה לייסודה. הכנס מתקיים בחסותה של קרן רוזה לוקסמבורג.

הכנס, שהוא ראשון מסוגו, יתקיים **ביום ד', 25 במרס,** באולם כס המשפט בפקולטה למשפטים באוניברסיטת ת"א.

בחלק האקדמי של הכנס יתקיימו שלושה מושבים. במושב הראשון (9.30-12.00), שהיו"ר שלו תהיה פרופ' אניטה שפירא, ירצו: פרופ' יואב פלד על מק"י ותנועת העבודה הציונית; פרופ' מריו קסלר (אוניברסיטת פוטסדאם) על הקומאינטרן ופועלי ציון שמאל; וד"ר אביבה חלמיש על פק"פ ומק"י: פיתוי, אתגר ואיום לשמאל הציוני.

במושב השני (12.30-14.15), שהיו"ר שלו יהיה ד"ר מוסטפא כבהא, ירצו: פרופ' אורי רם על התיאוריה הקומוניסטית במבחן ההיסטוריה הישראלית; ד"ר אילנה קופמן על רק"ח-חד"ש ובנין התמיכה האלקטורלית; ופרופ' אמל ג'מאל על המנהיגות הערבית במק"י.

במושב השלישי (15.15-17.15), שהיו"ר שלו תהיה ד"ר אנגליקה טים, מנהלת קרן רוזה לוקסמבורג, ירצו: המשורר סמיח אל-קאסם על ספרות ופוליטיקה; פרופ' גדי אלגזי על התנגדות אזרחית בישראל; ויאיר צבן על משבר השמאל הישראלי.

בחלקו האחרון של הכנס, החל בשעה 17.30, יתקיים סימפוזיון פוליטי בהנחייתו של פרופ' ששון סומך ובהשתתפות מוחמד נפאע, מזכ"ל מק"י, ח"כ דב חנין, תמר גוז'נסקי וד"ר אלכס יעקובסון.

הכנס פתוח לקהל הרחב.

מורשתה של רוזה לוקסמבורג והשמאל הגרמני והישראלי

קרן רוזה לוקסמבורג, הקשורה במפלגת השמאל בגרמניה, עורכת כנס לרגל חנוכת משרדי הקרן בתל-אביב, ולרגל צאתה של מהדורה חדשה של ספרה של רוזה לוקסמבורג "מכתבים מבית הסוהר", בתרגומה של לאה גולדברג.

הכנס יתקיים ביום ה', 12 במרס, החל מהשעה 9.30 בבית סוקולוב (רחוב קפלן 4, ת"א). ישאו בו דברים מרצים מהאקדמיה בישראל ובגרמניה ואישי ציבור. בין המרצים: שולמית אלוני, ח"כ דב חנין, פרופ' גדי אלגזי, ברברה סבירסקי, פרופ' משה צוקרמן, פרופ'אנליזה לשיצה ואחרים.

מכתב למערכת

מאבקים של פועלים פלסטינים בהתנחלויות

באזורי התעשייה הישראליים בגדה המערבית נגיש ופשוט לנצל פועלים פלסטינים. זה המצב לא רק בגלל המצוקה הכלכלית, שאינה מותירה להם ברירה, אלא גם משום שכמעט שאין אכיפה ממשלתית ישראלית של דיני העבודה לגבי העבריינים, המהווים רוב בקרב המעסיקים.

פועלים פלסטינים, המועסקים במושבים בבקעת הירדן, הגיבו בפליאה ובכעס, כאשר שמעו הסבר על אודות זכויותיהם לפי חוק העבודה הישראלי. כמה מהעובדים פרצו בצחוק לאור הגילוי, שניצלו אותם במשך שנים. המתוסכלים ביניהם אמרו, שאין להם ברירה. פועלים שרצו לחולל שינוי שאלו, איך הם יכולים לקבל שכר כחוק?

הפועלים הפלסטינים בבקעת הירדן מכירים בקושי את שמות מעסיקיהם הישראלים. שמו הפרטי של קבלן העבודה הפלסטיני, המסיע אותם למקום העבודה, הוא המידע היחיד שברשותם. אותו קבלן גם דואג, שהפועלים יעבדו בכמה מקומות עבודה במהלך השנה, ובכך נמנעת מהם האפשרות לזכות ביציבות במקום עבודתם.

קו לעובד מקפידה לשלוח תלונות למשרד התמ"ת בתקווה, שהמשרד הממשלתי יחליט לאכוף את החוק. אך בפועל אין כל שיפור באכיפה בשטח.

התכתבות של קו לעובד עם מעסיקים ודרישה לתשלום שכר מינימום מובילות לעיתים להשתקת הפועלים הפלסטינים בידי מעסיקיהם הישראלים. לעיתים מעלים המעבידים את השכר היומי בכמה שקלים אך מבלי שיגיע לשכר המינימום. דרך אחרת היא פיטורי פועלים כפעולת הפחדה כלפי יתר העובדים, הדורשים את זכויותיהם.

במפעלים בודדים הצליחו פועלים פלסטינים להתארגן ולחולל שינוי בתנאי העסקתם. במפעל באזור התעשייה "ניצני השלום", ועד העובדים של המפעל הצליח ללחוץ על המעסיק להעלות את שכר העובדים במהלך שנה אחת מ- 10 שקלים ל-17 שקלים לשעה. בנגרייה באזור התעשייה ברקן, פועלים התארגנו ותבעו את המעסיק בבית הדין לעבודה. בעקבות התביעה קיבלו העובדים תשלום הפרשי שכר, פדיון ימי חופשה שנתית ודמי הבראה עבור שנים קודמות. כמו כן, החלו לקבל את משכורתם לפי שכר המינימום ולקבל תלושי משכורת. זוהי תחילתה של דרך לחולל שינוי בתודעה לא רק מול המעסיק הישראלי, שהתרגל להפר את החוק, אלא גם בחברה הפלסטינית, שהתרגלה לניצול.

סלוא עלינאת

רכזת פעילות בקרב העובדים הפלסטינים ב"קו לעובד"

חברת מועצת העיר חיפה, עדנה זרצקי-טולידאנו (חד"ש):

אל לעירייה להיות שותפה לתעשיית העוני

חברת מועצת העיר חיפה, עדנה זרצקי-טולידאנו (חד״ש), המכהנת כיו״ר ועדת הרווחה העירונית, הגישה (24.2) הצעה דחופה לסדר, לאחר שנודע לה, כי 15 עובדים, אשר רובם נתונים במצב סוציו-אקונומי קשה, פוטרו לאחרונה מעבודתם בעירייה.

בין המפוטרים - א׳, אשר היה מכור לסמים בעבר, נגמל לפני עשר שנים, עבד והתנדב בהוסטל לשיקום האסיר בחיפה לפני שהחל לעבוד בעירייה. בתו התינוקת היא חולת לב ועברה ניתוח לב לפני חודשים ספורים, והוא מתגורר עם משפחתו באחת מהשכונות העניות בעיר.

״מנהליו של האיש הסבירו לי, כי הוא תיפקד כהלכה בעבודה, ופיטוריו היו עקב העובדה, שהועסק לפי סעיף תקציבי. כאשר פניתי לאגף שהעסיק ופיטר את האיש, נעניתי, שהבעיות הקיומיות שלו אינן החמורות ביותר, וכי יחד עימו פוטרו אנשים שמצוקותיהם חריפות הרבה יותר, וביניהם עולים מאתיופיה בעלי משפחות גדולות״ — ציינה זרצקי-טולידאנו והוסיפה: ״אגף משאבי אנוש טען בפניי, כי אין באפשרותם להביא בחשבון את ההשלכות של הפיטורים על חיי העובדים ומשפחותיהם״.

בהצעתה הדחופה לסדר יום, כתבה זרצקי-טולידאנו מדוע היא סבורה כי על מועצת העיר לקחת לטיפולה נושא זה: ״לפיטורים השלכות מרחיקות לכת על העובדים ועל משפחותיהם, והעירייה אינה יכולה לנהוג כשותפה בכירה בתעשיית העוני והמצוקה״. לדבריה, על העירייה לתת את הדעת לנושא זה לא רק עקב מחויבות מוסרית, אלא גם כחלק מההגנה על השקעותיה במשאבים האנושיים.

״אנו, כמועצת העיר, האחראים על השקעת הכספים בחינוך ובקליטה, בגמילה ובשיקום... צריכים לתת דין וחשבון, כאשר אנו משליכים לאשפה משפחות שלמות, כאשר עצם הפעולה גורמת לעיר הוצאות מיותרות, שיידרשו עד מהרה בניסיון לשקם מחדש מבוגרים וילדים״, כתבה.

״אני מציעה להקים צוות, בהשתתפות אגף הרווחה, אשר יבחן לפני פיטורים השלכות אפשריות, כמו גם עלויות לעיר עקב הפיטורים״ - הציעה זרצקי-טולידאנו. כמו כן הציעה להכין ״תוכנית חוסן״ להתמודדות עם האבטלה ועם השלכותיה על המשפחה ועל הקהילה.

מאז הבחירות, לא חתמה סיעת חד״ש על הסכם קואליציוני עם ראש-העיר, יונה יהב. לדבריה, הדבר נובע מכך שטרם הושגה הסכמה בין הצדדים לגבי דרישותיה של סיעת חד״ש בנושאי חינוך, רווחה ושכונות המצוקה בעיר.

לראשונה: "עיר לכולנו" תציב באתרה את הצעת התקציב של ת"א-יפו ל-2009

בישיבת מועצת עיריית ת״א-יפו ב-16 במרס, תתקיים הצבעה על התקציב לשנה הקרובה. לפי החוק, מחויבת העירייה להעביר את ספר התקציב 10 ימים לפני ההצבעה לכל חברי המועצה. אם אכן תקיים העירייה את החוק, תעלה תנועת ״עיר לכולנו״ סריקה של ספר התקציב לאתר התנועה.

חבר המועצה מטעם ״עיר לכולנו״, ד״ר נח עפרון, מסר: ״מגיע לכל תושב בעיר לדעת על מה העירייה מוציאה את כספי הציבור. כיום, העירייה כלל אינה מפרסמת את התקציב שהיא מציעה. אפילו לחברי מועצת העירייה, היא מעבירה את התקציב המוצע רק שבוע וחצי לפני שהם אמורים לאשרו, פרק זמן קצר מהנדרש ללמוד תקציב של מאות מיליוני שקלים, בעל עשרות אלפי סעיפים. כצעד ראשון בקמפיין של ׳עיר לכולנו׳ לשקיפות בתהליך קביעת התקציב העירוני, החלטנו להעלות את תקציב העירייה במלואו באתר התנועה, מיד לאחר שנקבל אותו, טרם ההצבעה. בעתיד, נדרוש מהעירייה לשתף את הציבור בתהליך קביעת התקציב ובניהול העיר בכלל, כפי שנעשה בערים רבות בעולם״.

יצוין שבאתר ״עיר לכולנו״ ניתן למצוא את שני ספרי התקציב הקודמים של עיריית ת״א-יפו.

תוכנית ויסקונסין אינה תורמת למובטלים

יעקב זיגדון, סמנכ״ל שירות התעסוקה הביע דעה שלילית על תוכנית ויסקונסין, שהאוצר מבקש להרחיבה.

בריאיון ל״מעריב״ ציין זיגדון, כי תוכנית ויסקונסין היא תוכנית בזבזנית, שאינה מטיבה עם דורשי העבודה ואלה הפונים לקבל הבטחת הכנסה. התוכנית משרתת את היזמים והחברות הפרטיות, המפעילים אותה. זיגדון הדגיש, כי החלטת האוצר להרחיב את תוכנית ויסקונסין נעשתה בלי בדיקה מקדימה בדבר יעילותה.

זיגדון מבסס את מסקנותיו על שני דוחות של הביטוח הלאומי ומכון ברוקדייל, שפורסמו לאחרונה. הדוחות משווים את תוצאות הפעילות של תוכנית ויסקונסין, המופעלת בידי חברות פרטיות, ואשר נועדה לטפל במקבלי הבטחת הכנסה, לבין הפעילות הרצופה של שירות התעסוקה בנושא אבטלה. הדוחות מלמדים, כי היתרון שבטיפול הניתן באמצעות החברות הפרטיות (תוכנית ויסקונסין) הוא מזערי, בעוד שהתקציב המושקע בה (בחישוב למטופל) גבוה לאין ערוך מהתקציב של שירות התעסוקה לטיפול במובטל.

כך, למשל, משפרת תוכנית ויסקונסין את הכנסתו של מקבל הבטחת הכנסה, שטופל באמצעות התוכנית, ב-278 שקלים בלבד, לעומת התוצאות של התוכנית שמפעיל שירות התעסוקה. השוואה של תוצאות הטיפול במקבלי הבטחת הכנסה בעלי השכלה של עד 8 שנות לימוד כמו גם ההשמה של מקבלי הבטחת הכנסה במשרות מלאות מלמדת, כי למעשה אין הבדל בין תוכנית ויסקונסין לבין פעילות שירות התעסוקה.

חשוב לזכור, כי התקציב של תוכנית ויסקונסין בין סוף 2005 לסוף 2007 עמד על 138 מיליון שקל, ובתקופה זו ביצעה התוכנית 5,424 השמות בממוצע לשנה. התקציב השנתי של שירות התעסוקה באותן שנים עמד על 147 מיליון שקל, אך מספר ההשמות בעבודה בממוצע לשנה עמד על כ-100 אלף — פי 18 יותר ממספר ההשמות של ויסקונסין.

בתקציב לשנת 2009, שיוגש לאחר כינון הממשלה, בכוונת האוצר להציע שתוכנית ויסקונסין תופעל לא באופן ניסיוני, אלא בפריסה ארצית, ובדרך זו לנשל את שירות התעסוקה מהטיפול במובטלים ולהעשיר את היזמים הפרטיים, מפעילי ויסקונסין.

בשורות הנוער הקומוניסטי שפעל במחתרת

מזיכרונותיו של חנוך סולודר (1919-1979).

חנוך סולודר נולד בשנת 1919 בעיירה יהודית באזור קייב (אוקראינה). לאחר מות אביו, עלתה המשפחה לארץ. חנוך היה אז נער בן 13. החל ללמוד בבית ספר בפתח-תקווה, אך לאחר מחצית השנה יצא לעבוד כפועל בפרדס.

בזיכרונותיו, המצויים בארכיון של רות לוביץ', סיפר חנוך סולודר על שנות המחתרת:

"הגעתי מברית-המועצות לארץ קפיטליסטית, שלא ידעתי מה בדיוק קורה בה. ידעתי שיש בעיות בין יהודים לערבים. הצטרפתי לתנועת הנוער העובד. לאחר זמן קצר הצטרף לתנועה יוסף שניצר, ואנחנו התיידדנו. פעם אמרתי ליוסף, שהנוער העובד אינו בשבילנו, כי אנחנו נוער פרולטרי. הצעתי לו אז לעבור למפלגת פועלי ציון, ששמעתי עליה, אם כי לא ידעתי בדיוק מה דרכה.

כמובן שלא היה לי מושג, שיוסף שניצר היה כבר אז חבר בברית הנוער הקומוניסטי, שפעלה במחתרת. יוסף הסביר לי בסבלנות רבה, שפועלי ציון איננה מפלגה קומוניסטית, וכי ישנה בארץ מפלגה קומוניסטית, ואז הוסיף בלחש, כי היא פועלת באופן לא-לגאלי.

כבר אז, כאשר עדיין לא הצטרפתי לנוער הקומוניסטי, המשטרה הבריטית בפתח-תקווה שמה עלי עין. אחר-כך הסתבר לי, כי המדריכה בנוער העובד הלשינה עלי שאני קומוניסט.

בינתיים, יוסף שניצר הביא אותי אל אביו, שהיה חבר מפלגה ודיבר אידיש, והסביר לי על המפלגה הקומוניסטית. בעקבות השיחות האלה הצטרפתי ב-1934 לנוער הקומוניסטי. זה קרה שנתיים לאחר שעליתי לארץ.

הקבוצה שלנו בנוער הקומוניסטי הייתה נפגשת בצריפון, שניצב בסביבות רחוב מקווה ישראל. המדריכה שלנו, יעל גרזון, העבירה לנו סקירות פוליטיות ולימדה אותנו, איך להסביר את עמדותינו לנוער העובד ואיך להתנהג במקומות העבודה. באותן שנים, קומוניסט היה צריך לקבל אישור מהמפלגה לעזוב את מקום עבודתו.

במקביל לפעילות בנוער הקומוניסטי, המשכתי לפעול גם בתנועת הנוער העובד, שפעילותה הייתה לגאלית. תפקידי היה לנהל ויכוחים עם חברי הנוער העובד, אך לא לתת למדריכים עילה לזרוק אותי מהתנועה.

באפריל 1936 הוחלט, כי מאחר שבירושלים אין חברים של הנוער הקומוניסטי, הטילו עלי ועל חבר נוסף לנסוע לירושלים ולהפיץ שם כרוזים. שמתי את הכרוזים מתחת לחולצה ונסענו לירושלים. זו הייתה הפעם הראשונה שביקרתי בירושלים. כאשר הגענו לכתובת שנמסרה לנו, ראיתי גבר יושב במרפסת ומסרתי לו את הכרוזים. להפתעתי, הגבר התגלה כשוטר ערבי, הקשור לבולשת הבריטית. חברי, שהכיר את ירושלים, הצליח להימלט, ואילו אותי עצר השוטר והוביל אותי לבית המעצר במגרש הרוסים.

מאחר שטרם מלאו לי אז 18, נחשבתי קטין, ולכן העבירו אותי ללשכת הסעד שטיפלה בנוער עבריין. העובדת במקום ניסתה לדלות ממני, מה היה שם הנער השני, וזאת לאחר שבחקירת המשטרה סירבתי לומר את שמו. מאחר שתפסו אותי עם הכרוזים, לא היה טעם להעמיד פנים, ולכן בשיחות עם השוטרים ועם העובדת אמרתי בגלוי, מה צריך לעשות בארץ.

העמידו אותי למשפט בירושלים. מאחר שהייתי קטין, הביאו לבית המשפט מורה מבית הספר שבו למדתי רק חצי שנה, וביקשו ממנה להסביר, מדוע הפכתי קומוניסט. אותה מורה רקחה סיפור, לפיו הצטיינתי במתמטיקה, ומשום שלא הייתה לי אפשרות להמשיך ללמוד – נעשיתי קומוניסט. בשל העדות הזאת, השופט לא הטיל עלי מאסר בפועל, אלא מאסר על תנאי לשנתיים, וחייב אותי להתייצב במשטרה מדי שבוע. כך יצאתי לחופשי לאחר ששה ימי מאסר.

חזרתי לפתח-תקווה והמשכתי בפעילות. אך הייתה בעיה: מאחר שהייתי במאסר, נחשבתי "שרוף", והיה עלי להימנע מלפגוש חברים, כדי שהמשטרה לא תשים עליהם יד. אפילו את החברה שלי אסרו עלי לפגוש.

האווירה הציבורית אז הייתה נגד המפלגה, ולקומוניסט היה קשה לקבל עבודה. אבל אני הסתדרתי, משום שהייתי פועל טוב. עבודתי הייתה כה טובה, שכאשר נעצרתי בפעם השנייה והשלישית, הפרדסן בפתח-תקווה, שאצלו עבדתי, ואשר היה מנוול רציני, בא למשטרה לבקש שישחררו אותי, כי אני נחוץ במקום העבודה.

בשנת 1938 שוב אסרו אותי, והפעם נשפטתי לשלושה חודשי מאסר בכלא עכו. בשנת 1940 אסרו אותי יחד עם שורה של מנהיגים במפלגה. זה היה מעצר מנע לפי החוק הבריטי. הוחזקתי בכלא מזרעה במשך שנה תמימה ללא משפט.

בכלא מזרעה, בו היו כלואים לחוד יהודים וערבים, התנאים היו סבירים, יחסית לבתי כלא אחרים: קיבלנו שם ספרים ועיתונים ויכולנו לקנות בקנטינה. כלואים היינו אז יחד 15 קומוניסטים וניהלנו מעין קומונה בכל הקשור בחבילות מזון ובסיגריות".

***

לאחר ששוחרר מהכלא, התנדב סולודר לצבא הבריטי, שלחם בצבא הנאצי בצפון אפריקה, בפיקודו של רומל. בהמשך השתתף בפלישה של הצבא הבריטי לאיטליה. אונייה בריטית, שבה הפליג, הופצצה וחיילים רבים נספו, אך סולודר ניצל.

לאחר הקמת המדינה, עבד סולודר כבוחן רכב ובתנובה. בכל מקום עבודה ארגן מאבקים איגוד מקצועיים והשיג לחבריו לעבודה תנאים משופרים. ניסיונו במאבקי הפועלים הפך אותו למומחה בתחום ולמי שייעץ לעובדים במאבקיהם.

סולודר היה הנפש החיה בסניף פתח-תקווה של מק"י במשך שנים ארוכות וריכז בו את הפעילות הפוליטית והארגונית. וכפי שכתבה רעייתו יהודית סולודר בדברים לזכרו: "הוא ידע לדרוש מאחרים, אבל גם מעצמו".

חוסר הצדק בחלוקת העושר המוניציפלי

ח"כ חנא סוייד (חד"ש): פיזור רשויות מקומיות הוא אנטי-תזה לדמוקרטיה.

בעקבות דיווח של שר הפנים מאיר שטרית על פעילות משרדו (3.9), הציג ח"כ **חנא סוייד** בפני הכנסת ניתוח של מערכת האפליות והקיפוח, ממנה סובל השלטון המקומי בישראל.

סוייד ציין, כי הבעיה העיקרית של השלטון המקומי בישראל היא חוסר הצדק בחלוקת העושר המוניציפלי. ישנן עיריות חזקות מבחינה כלכלית, שהכנסותיהן באות מכסף ציבורי בדמות ארנונה, שמשלמים משרדי ממשלה, בנקים, בתי חולים ומוסדות ציבוריים אחרים ומאזורי תעשייה. לעומתן ישנן רשויות מקומיות שבהן לא הוקמו מוסדות ציבוריים ועסקיים, ואין להן מכרה ארנונה מכסף ציבורי. בדרך זו נוצרת אפליה בסיסית בחלוקת העושר המוניציפלי. לכן תפקידה של הממשלה הוא לדאוג לביטול האפליה הזאת.

סוייד ציין, כי הרשויות המקומיות נטולות ההכנסות מגופים ציבוריים ועסקיים גדולים, הן רשויות חלשות מבחינת הכנסותיהן. כאשר מחברים את כל הארנונה שהמועצות המקומיות הערביות מטילות ומוסיפים לכך את כל מענק האיזון שהן מקבלות ממשרד הפנים – עדיין, בחישוב לנפש, הכנסתן נופלת בשליש מהכנסתה של רשות יהודית דומה בגודל אוכלוסייתה – פער של כאלף שקל לשנה לתושב. ביישוב המונה 10 אלפים תושבים, פער זה מתבטא בחוסר תקציבי של 10 מיליון שקל, וזה ממוטט את הרשות המקומית.

הרשויות המקומיות החלשות סובלות פעמיים: פעם אחת, בשל מיעוט הכנסותיהן; ופעם שנייה, כאשר הן נקלעות לגרעון תקציבי, מתקשות לתפקד, ואז שר הפנים מחליט לפזר את המועצה המקומית ולמנות רשות מטעמו, שבאה במקום הרשות המקומית הנבחרת.

פיזור רשויות מקומיות, הדגיש ח"כ סוייד, הוא אנטי-תזה לדמוקרטיה. הפיזור בעצם מבטל את העקרון של שלטון מקומי הנבחר בידי תושבי היישוב.

הוועדות הממונות, שבראשן עומד בדרך כלל מקורב פוליטית לשר הפנים, מנהלות את הרשות המקומית בהנחיות מלמעלה, בלי שום שקיפות ובאופן בלתי-דמוקרטי.

בעיה קשה נוספת היא המחסור בתוכניות מתאר ביישובים הערביים. בשל העדר תוכנית מתאר, הרשות המקומית אינה יכולה לתכנן את הבנייה. סוייד תבע ממשרד הפנים להפסיק את הריסת הבתים, שבשל העדר תוכניות מתאר נבנו ללא היתרים. סוייד הוסיף, כי בישובים הערביים המוכרים ישנם כיום 20 אלף בתים הצפויים לצווי הריסה. הפתרון הוא בגיבוש תוכניות, שייתנו מעמד חוקי לאותם בתים.

סוייד קרא לדאוג לכך, שוועדות התכנון והבנייה ישלימו את הטיפול בתוכנית בנייה תוך שנתיים. המצב, בו מחכה האזרח שש ואפילו עשר שנים לאישור תוכנית בנייה פשוטה – הוא כשלון טוטלי של מערכת התכנון והבנייה. הדרך למניעת בנייה ללא היתרים אינה בהריסה, אלא במתן אפשרות לבנות לפי החוק.

מדיניות ההגירה: רדיפת פליטים

במסגרת הדיון על הדיווח של שר הפנים, התייחס ח"כ **דב חנין** (חד"ש) למדיניות הממשלה כלפי הפליטים השוהים בישראל.

חנין ציין, כי הפליטים שמגיעים לישראל בשנים האחרונות אינם פחות פליטים מאלה שהגיעו לארץ לפני 40 ו-50 שנה, ומהיהודים שנמלטו מארצות אירופה בשנות ה-30 של המאה שעברה. לכן השאלה היא בדבר נורמות ההתייחסות לאנשים שבורחים על נפשם.

חנין תבע מהממשלה להבטיח לפליטים כיסוי ביטוח בתחום הבריאות, פתרונות תעסוקה ומגורים, ויחס אנושי. הפתרונות של בעיית הפליטים צריכים לעלות בקנה אחד עם הנורמות הבינלאומיות בתחום זה - הדגיש.

ועידת שארם א-שייח

בהעלותו הצעה דחופה לסדר היום בנושא ועידת המדינות התורמות לשיקום עזה, שנערכה בשבוע שעבר בשארם א-שייח, ציין ח"כ **עפו אגבריה** (חד"ש), כי המאמץ המדיני וההומניטרי לסייע לתושבי הרצועה הוא מבורך. אולם סיוע הומניטרי אינו תחליף לפתרון מדיני, כאשר רצועת עזה הפכה מתחם רווי ייאוש שעתידו קודר.

אגבריה הוסיף, כי הממשלה שעומדת לקום מתכוונת לנהל מדיניות, המנוגדת לאינטרסים ארוכי הטווח של ישראל, ואשר סימניה הם: כוחניות, הרחבת התנחלויות, קיפאון מדיני, וחתירה תחת האפשרות לחיות בדו-קיום ובשלום. מדיניות זו לא תחלץ את ישראל והפלסטינים מהמבוי הסתום ומהאלימות הגוברת. את מקום חזון שתי המדינות תופסת מדיניות של אפרטהייד ואלימות.

לו הממסד הישראלי היה רוצה באמת להבטיח את עתידה וביטחונה של ישראל, הוא היה מאמץ את יוזמת השלום של הליגה הערבית כבסיס למשא-ומתן. אך הממשלה שעומדת לקום מתכוונת להוביל מדיניות הפוכה ומסוכנת.

"תנו לנו ללמוד ולחקור גם בלילה"

מאות סטודנטים בפקולטות למדעים מדויקים ולאמנויות באוניברסיטת תל-אביב השביתו בשבוע שעבר את הלימודים למשך שעה, וזאת במחאה על סגירת בניינים בשעות הלילה ובסופי שבוע.

דובר הסטודנטים מסר, כי במסגרת הקיצוצים הרוחביים בתקציב האוניברסיטה, ייסגרו הבניינים מקסיקו, דה בוטון ומדעים מדויקים בשעות הלילה ובסופי השבוע. השלכות הגזירה עשויות להיות הרסניות עבור המחקר והפעילות האקדמית והאמנותית בקמפוס. הניסיון לתחום את המחקר במקצועות המדויקים לשעות הפעילות הסטנדרטיות של הבניין, מניעת גישה מסטודנטים לחדרי המחשבים במדעים המדויקים, והמניעה מחוקרים להגיע למעבדותיהם בשעות הלילה ובסופי השבוע – שווה ערך לקשירה של ידי החוקרים והסטודנטים.

פועלי "עוף העמק" מתבצרים

200 עובדי מפעל "עוף העמק" שברמת ישי, הנמצא בסכנת סגירה, התבצרו במקום ביום א' השבוע, במסגרת מאבק להבטיח את המשך התפקוד של מקום עבודתם.

משלחות סולידריות של פעילי חד"ש ומק"י, שכללו את בנימין גונן, חבר הנהגת ההסתדרות לשעבר, ביקרו אצל עובדי "עוף העמק".

המפעל נמצא בבעלות האגודה השיתופית של קיבוצי עמק יזרעאל. הוא אחד ממקומות העבודה הגדולים היחידים במערב עמק יזרעאל, המעסיק עובדים בעבודת כפיים. "עוף העמק" הוא מקור פרנסה מרכזי לחלק מיישובי האזור, ומועסקים בו יהודים, ערבים ועולים חדשים.

עובדי "עוף העמק" טרם קיבלו את מלוא שכרם לחודש פברואר. בנוסף ההנהלה החליטה להפעיל את המפעל רק 3 ימים בשבוע. ההנהלה אינה משלמת עבור היומיים, שבהם הפועלים אינם עובדים, ואינה מאפשרת להם לרשום את הימים הללו כימי חופשה.

עוד 650 אלף עובדים פוטרו בארה"ב

650 אלף עובדים בארה"ב איבדו את מקום עבודתם במהלך חודש פברואר האחרון. זו הירידה החדה ביותר בהיקף המשרות בחודש אחד מאז 1949. פברואר הוא החודש הרביעי ברציפות, בו איבד שוק התעסוקה האמריקאי יותר מ-600 אלף משרות. עוד עולה מהנתונים, שהאבטלה בארה"ב הגיעה לשיא של 8% מכוח העבודה.

בבריטניה ובבלגיה נגד הפרטת הדואר

עובדי הדואר בבריטניה ובבלגיה נוקטים צעדים ארגוניים נגד ההפטרה החלקית של השירותים. הצעדים כוללים עיצומים, שביתות והפגנות. האיגודים בבריסל הודיעו, כי "ללא ביטול ההפרטה – צפויות שביתות ארוכות וכואבות".

מפלגת הלייבור בבריטניה על סף פילוג בעקבות ההצעה של ממשלת הלייבור ל"הפרטה חלקית" של שירותי הדואר, המעסיקים 170 אלף עובדים. איגודים מקצועיים, המייצגים כשני מיליון עובדים, פרסמו מודעה התומכת בדרישה לביטול ההפרטה. בשליש מחברי הפרלמנט מטעם הלייבור תומכים אף הם במאבק העובדים. הלייבור התחייב במערכת הבחירות לעצור את ההפרטות, אך כעת פועלת הממשלה בראשותו להפרטת הדואר.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית

המושב ה-6 של הוועד המרכזי

יתקיים ביום ו', 13 במרס, בשעה 15.00,
באולם אחווה, שד' בן-גוריון 39, חיפה
על סדר היום:
סיכום הבחירות לכנסת – ומה הלאה?
ציון 90 שנה למפלגה הקומוניסטית בארץ,
דוחות מהלשכה הפוליטית ומהמזכירות.

מק"י - סניף חיפה
במסגרת קורס מבוא למק"י
החברה הישראלית כחברה מעמדית
המרצה: **תמר גוז'נסקי**
ביום ג', 17 במרס, בשעה 19.00
במועדון ברחוב יוחנן הקדוש 39

חוג אחווה – חיפה
שד' בן-גוריון 39
ביום ד', 11 במרס, בשעה 19.30
הרצאה לרגל יום האישה הבינלאומי
הפרטת המחסומים והכיבוש המאוחר
אילת מעוז, רכזת קואליציית נשים לשלום

חד"ש-ת"א
ביום ג', 17 במרס, בשעה 19.30
באולם הגדה השמאלית, אחד העם 70
אסיפת סניף
בהשתתפות ח"כ **דב חנין**
לגיבוש תוכניות פעילות ולבחירת ועד הסניף

הקבוצה הפמיניסטית בחד"ש
בשבת, 14 במרס, תערוך הקבוצה
ביקור בנצרת ותיפגש עם פעילות תנד"י.
נסיעה מת"א: 9.00 - ברחוב אלנבי פינת מקווה ישראל
9.15 - בדרך נמיר פינת ארלוזורוב
הרשמה מוקדמת לנסיעה: טל' 050-5200791

מכללת הגדה השמאלית
אחד העם 70, ת"א
קורס לימודי בן 4 מפגשים
הון, שלטון ופוליטיקה
בהנחייתה של **תמר גוז'נסקי**
בימי ב' בשעה 20.00.
מועדי השיעורים הבאים: 16.3, 23.3.

קורס לערבית מדוברת למתחילים
בהנחיית המורה **יוסף עספור**
מתקיים בימי א' בשעה 20.00
להרשמה לקורסים: 054-2591662

ת"ד 26205, ת"א 61261, טל' 03-6293944, פקס 03-6297263, info@maki.org.il
אתר מק"י : www.maki.org.il , אתר חד"ש : www.hadash.org.il